

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Αθήνα, 10-10-2011

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

Αρ. Πρωτοκόλλου: 565/10-10-2011

Τηλέφωνα : 210 7277322
210 7277639

Ηλ. Ταχυδρομείο: deanphil@uoa.gr

Προς: κ. Άννα Διαμαντοπούλου
Υπουργό Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Κοινοποίηση: κ. Φώφη Γεννηματά
Αναπληρώτρια Υπουργό

κ. Εύη Χριστοφιλοπούλου
Υφυπουργό

κ. Βασίλειο Κουλαϊδή

Γεν. Γραμματέα ΥΠΔΒΜΘ

Καθ. κ. Βασίλειο Ι. Παπάζογλου,

Ειδικό Γραμματέα Ανώτατης Εκπαίδευσης

Καθ. κ. Θεοδόσιο Πελεγρίνη,

Πρότανη Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Θέμα : «Πρακτικές δυσκολίες εφαρμογής του Νόμου 4009/2011»

Κυρία Υπουργέ,

Με την επιστολή αυτή σας υποβάλλουμε τα πορίσματα της συστηματικής μελέτης του νόμου στην οποία προέβη, υπό τον συντονισμό της Κοσμητορος, η Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής, δηλαδή το σύνολο των Προέδρων Τμημάτων, αφού συνέλεξε τις παρατηρήσεις των μελών ΔΕΠ των 12 Τμημάτων.

Στο κείμενό μας επισημαίνουμε αποκλειστικά συγκεκριμένες δυσκολίες εφαρμογής του νόμου 4009/2011.

Αποφεύγουμε κάθε αναφορά στη γενικότερη φιλοσοφία του νόμου και δεν προβάλλουμε γενικές αντιρρήσεις. Αντίθετα, αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα σημεία συγκεκριμένων άρθρων τα οποία δημιουργούν δυσκολίες.

Έχουμε εντοπίσει δύο είδη προβλημάτων:

- 1) πρακτικές δυσκολίες εφαρμογής που προκύπτουν είτε από ασάφειες και κενά είτε από αντιφάσεις μεταξύ διαφορετικών άρθρων
- 2) αρνητικές συνέπειες που πιστεύουμε ότι θα προκύψουν στο μέλλον από την εφαρμογή συγκεκριμένων άρθρων ή παραγράφων του νόμου.

Ο πίνακας που προτάσσεται δίνει μία συνοπτική και σχηματική εικόνα αυτών των συμπερασμάτων, τα οποία αμέσως μετά αναπτύσσονται με την παράλληλη παράθεση των σχετικών άρθρων ή παραγράφων του νόμου.

Ευελπιστούμε ότι οι τεκμηριωμένες αυτές παρατηρήσεις, αποτέλεσμα συστηματικής και ενδελεχούς μελέτης του νόμου, θα ληφθούν υπόψιν στο άμεσο μέλλον.

Με τιμή,

Η Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής

Αμαλία Μόζερ, *Κοσμήτωρ*

Ελένη Καραμαλέγκου, *Πρόεδρος Τμήματος Φιλολογίας*

Ελένη Μαντζουράνη, *Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας*

Γεώργιος Σπανός, *Πρόεδρος Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας*

Σπυρονικόλας Χοϊδάς, *Πρόεδρος Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας*

Μαρίκα Θωμαδάκη, *Πρόεδρος Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας*

Φρειδερίκη Μπατσαλιά, *Πρόεδρος Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας*

Ευθυμία Πανδή-Παυλάκη, *Πρόεδρος Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας*

Στέλλα Πριόβολου, *Πρόεδρος Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας*

Πλάτων Μαυρομούστακος, *Πρόεδρος Τμήματος Θεατρικών Σπουδών*

Νικόλαος Μαλιάρας, *Πρόεδρος Τμήματος Μουσικών Σπουδών*

Φώτιος Δημητρακόπουλος, *Πρόεδρος Τμήματος Σλαβικών Σπουδών*

Ιωάννης Μάζης, *Πρόεδρος Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών*

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4009/2011

Στο κείμενο αυτό δεν διατυπώνονται ιδεολογικές διαφορές με τη φιλοσοφία του νόμου, αλλά επισημαίνονται οι διατάξεις εκείνες που παρουσιάζουν αντικειμενικές δυσκολίες εφαρμογής ή/και δημιουργούν προβλήματα στη λειτουργία του Πανεπιστημίου γενικά και ειδικότερα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Ο πίνακας που ακολουθεί δίνει μία συνοπτική εικόνα των πιο σημαντικών από τα προβληματικά κατά την άποψή μας σημεία, τα οποία αμέσως μετά αναπτύσσονται με την παράλληλη παράθεση των σχετικών άρθρων ή παραγράφων του νόμου.

Δυσκολίες εφαρμογής	Βραχυπρόθεσμες/μεσοπρόθεσμες συνέπειες
Εξαιρετική δυσκολία/αδυναμία εφαρμογής:	Παράγοντες υποβάθμισης της ποιότητας των σπουδών:
<i>Η καθιέρωση της Σχολής ως βασικής ακαδημαϊκής μονάδας</i>	<i>Η πρόταση για οργάνωση προγραμμάτων σπουδών από ολιγομελείς επιτροπές αντί του συνόλου των ειδικών επιστημόνων του ιδρύματος</i>
<i>Η λειτουργία Μεταπτυχιακής Σχολής α) ανεξάρτητης από τις προπτυχιακές β) ενιαίας (για ολόκληρο το ίδρυμα ή μέρος του)</i>	<i>Η λήψη σχετικών αποφάσεων από κατά τεκμήριο μη ειδικούς</i>
<i>Η οικονομική στήριξη της συμμετοχής ξένων κριτών σε κρίσεις διατριβών και καθηγητών</i>	<i>Το πλήγμα στο κύρος των δασκάλων</i>
<i>Ο απαρέγκλιτος όρος των 13 εβδομάδων διδασκαλίας, ανεξάρτητα από τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας</i>	<i>Η αποσύνδεση διδασκαλίας – έρευνας</i>
Δυσκολίες από ασάφειες και αντιφάσεις μεταξύ άρθρων του νόμου	<i>Η συντομότερη δοκιμασία και ελλιπέστερη προετοιμασία των πανεπιστημιακών δασκάλων λόγω της κατάργησης της επί θετεία βαθμίδας του λέκτορα</i>
<i>Η διατήρηση/δημιουργία και λειτουργία των νέου τύπου Τμημάτων</i>	Παράγοντες υποβάθμισης της αξίας των πτυχίων
<i>Ο τρόπος κατάρτισης προγραμμάτων σπουδών, ιδιαίτερα κατά τη συνεργασία δύο σχολών</i>	<i>Η ανισοδυναμία των πτυχίων διαφορετικών προγραμμάτων της ίδιας σχολής και ανάλογων προγραμμάτων διαφορετικών σχολών</i>
<i>Η αξιολόγηση προγραμμάτων σπουδών</i>	<i>Η ασάφεια σχετικά με τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων</i>
Μικρότερα αλλά όχι αμελητέα προβλήματα λειτουργίας:	Παράγοντες δημιουργίας ιδρυμάτων και καθηγητών πολλών ταχυτήτων
<i>Απουσιάζει ο καθορισμός της ελάχιστης διδακτικής απασχόλησης των καθηγητών και η υποχρέωση σε προπτυχιακή διδασκαλία</i>	<i>Η ανισότητα μεταξύ ιδρυμάτων ως προς τα απαιτούμενα για κάθε βαθμίδα προσόντα</i>
<i>Αντιφάσεις στα σχετικά με τη γνώση ξένης γλώσσας</i>	<i>Η έλλειψη διαφάνειας στις εκλογές των καθηγητών</i>
<i>Η αναγκαστική παρακολούθηση συγκεκριμένης ποσότητας μαθημάτων στον τρίτο κύκλο</i>	Πλήγμα στην πανεπιστημιακή έρευνα λόγω της οργάνωσης των ιδρυμάτων αποκλειστικά βάσει των προγραμμάτων σπουδών
<i>Η οικονομική επιβάρυνση του ιδρύματος για την υποχρεωτική διανομή βιβλιογραφίας σε έντυπη μορφή</i>	Πλήγμα στη χρήση της ελληνικής γλώσσας σε επιστημονικά κείμενα
<i>Η απαίτηση ανάρτησης των παραδόσεων (όχι μόνο σημειώσεων) στο διαδίκτυο</i>	

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο πίνακας που προηγήθηκε δείχνει ότι υπάρχουν σημεία (τα παρατιθέμενα στην αριστερή στήλη) τα οποία είναι αδύνατον ή πολύ δύσκολο να εφαρμοστούν. Αυτό συμβαίνει είτε επειδή δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις πραγματικές συνθήκες είτε επειδή παρουσιάζουν αντιφάσεις με άλλα σημεία του νόμου. Υπάρχουν επίσης άλλα σημεία (τα παρατιθέμενα στη δεξιά στήλη) των οποίων η εφαρμογή είναι μεν δυνατή, αλλά θα έχει βαρύτερες επιπτώσεις στη διοίκηση και κυρίως στην εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα.

Τα σημεία αυτά συγκεντρώνονται γύρω από πέντε κυρίως άξονες:

- Τη φύση και λειτουργία των νέων *Τμημάτων/Προγραμμάτων Σπουδών* στο πλαίσιο των νέων *Σχολών*
- Τη φύση και λειτουργία των *Μεταπτυχιακών Σχολών*
- Το *περιεχόμενο των σπουδών* και τη σύνδεσή του αφενός με την έρευνα και αφετέρου με την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων
- Τη σύνθεση των *σωμάτων για την κρίση* μελών ΔΕΠ και διδακτορικών διατριβών
- Τη θέση στο σύστημα των επίκουρων καθηγητών και των υπό κατάργηση λεκτόρων

Α. Σχολές, Τμήματα και Προγράμματα Σπουδών

Άρθρο 7, § 1: *Κάθε ίδρυμα αποτελείται από σχολές, οι οποίες αποτελούν τις βασικές διοικητικές και ακαδημαϊκές μονάδες του.[...] Η σχολή συντονίζει και εποπτεύει τη λειτουργία των προγραμμάτων σπουδών, αναθέτει την υλοποίησή τους σε τμήματα κατά την έννοια της επόμενης παραγράφου και απονέμει τους αντίστοιχους τίτλους σπουδών[...]*

Τεράστιες Δυσκολίες εφαρμογής και σοβαρές Επιπτώσεις:

1. Η καθιέρωση της Σχολής ως βασικής διοικητικής και ακαδημαϊκής μονάδας αποτελεί πλήγμα για τη φυσιογνωμία τόσο των σπουδών όσο και της έρευνας. Επί μέρους συνέπειες αποκαλύπτονται στα σχόλια που ακολουθούν. Εδώ γίνεται η γενική επισήμανση ότι η ίδρυση των Τμημάτων με τη σημερινή τους μορφή με τον νόμο 1268/1982 αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της ερευνητικής δραστηριότητας των Πανεπιστημίων. Σε αυτό συνετέλεσε ιδιαίτερα η καθιέρωση των Τομέων, οι οποίοι, λόγω της εξειδίκευσης του γνωστικού αντικείμενου, αποτελούν κέντρα επιστημονικής ζύμωσης και παραγωγής.
2. Στα περισσότερα πανεπιστημιακά συστήματα της αλλοδαπής, τα οποία εμφανώς αποτελούν πρότυπο για τον νόμο 4009/2011, η Σχολή (School ή Faculty) αντιστοιχεί με το Τμήμα του δικού μας πανεπιστημίου. Η απόδοση άλλωστε του όρου «Τμήμα» στην Αγγλική είναι επισήμως *Faculty*, όπως μπορεί να διαπιστωθεί από οποιαδήποτε ιστοσελίδα των ελληνικών πανεπιστημίων, ενώ του όρου «Τομέας» είναι *Department*.

(Οι όροι Faculty και School χρησιμοποιούνται με διαφορετική σχετική ιεράρχηση σε διαφορετικές αγγλόφωνες χώρες, δηλαδή είτε με τη Faculty να υποδιαιρείται σε Schools, είτε αντίστροφα. Το ελληνικό πανεπιστήμιο

έχει υιοθετήσει τη δεύτερη πρακτική. Αυτό δεν αφορά χώρες όπου ο όρος *Faculty* χρησιμοποιείται μόνο για τα μέλη ΔΕΠ).

Οι περισσότερες από τις ελληνικές πανεπιστημιακές σχολές περιέχουν πληθώρα επιστημονικών αντικειμένων, τα οποία σχετίζονται μεν μεταξύ τους, αλλά αποτελούν σαφώς διακριτούς κλάδους. Η Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας, π.χ., περιλαμβάνει δώδεκα τμήματα που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν των ανθρωπιστικών σπουδών (φιλολογία [ελληνική και πολλών άλλων γλωσσών], γλωσσολογία, λαογραφία, ιστορία, αρχαιολογία, φιλοσοφία, παιδαγωγική, ψυχολογία, μουσικές και θεατρικές σπουδές. Σε Σχολές και Πανεπιστήμια αυτού του μεγέθους η πυραμιδωτή οργάνωση είναι απαραίτητη τόσο για την ουσία της έρευνας και της εκπαίδευσης όσο και για την διοίκηση.

3. Επισημαίνεται ότι, ενώ σε ορισμένες χώρες (ή επιμέρους πανεπιστήμια ορισμένων χωρών) τα Schools ή Faculties δεν υποδιαιρούνται σε Departments, στην Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένης της Βρετανίας) η συνήθης πρακτική είναι να υπάρχει αυτή η ιεράρχηση.

Άρθρο 7, § 2: [...] Το τμήμα αποτελείται από <το> σύνολο των καθηγητών της σχολής που διδάσκουν σε ένα πρόγραμμα σπουδών.

Άρθρο 16, § 3: Οι θέσεις των καθηγητών είναι ενιαίες, ανήκουν στο ίδρυμα και κατανέμονται και ανακατανέμονται στις σχολές προπτυχιακών σπουδών, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των σχολών αυτών, με απόφαση της Συγκλήτου, ύστερα από εισήγηση του πρύτανη. Οι καθηγητές μπορούν να διδάσκουν σε περισσότερα από ένα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών, καθώς και σε μεταπτυχιακά και διδακτορικά προγράμματα και προγράμματα δια βίου μάθησης.

Ασάφειες και αντιφάσεις:

1. Στα προγράμματα ακόμα και τώρα υπάρχει πρόβλεψη για μαθήματα από άλλα τμήματα, συχνά ως ελεύθερη επιλογή. Θα συμμετέχουν όλοι οι διδάσκοντες στη λήψη των αποφάσεων (σχετικά με προγράμματα ξένα προς το γνωστικό τους αντικείμενο);
2. Οι καθηγητές δεν θα ανήκουν σε Τμήμα, αλλά σε Σχολή. Η σύνθεση των τμημάτων του νέου νόμου, όπως προκύπτει από αυτό και άλλα άρθρα, είναι ρευστή.
3. Η σχέση τμήματος και προγράμματος σπουδών δεν είναι σαφής. Από το άρθρο αυτό προκύπτει ταύτιση των δύο. Από το άρθρο 16, § 3, π.χ. το οποίο ορίζει ότι οι καθηγητές μπορούν να συμμετέχουν σε απεριόριστο αριθμό προγραμμάτων σπουδών, προκύπτει (βάσει του άρθρου 7, § 2) ότι μπορούν να συμμετέχουν και σε απεριόριστα τμήματα. Επιπλέον, η συνέλευση του Τμήματος έχει δικαίωμα να προτείνει μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στην Κοσμητεία (άρθρο 10, § 6,η), αλλά, όπως φαίνεται, όχι προπτυχιακά.

Στο άρθρο 37, § 1, αντίθετα, μετά τον ορισμό του όρου "Σύγγραμμα", όπου περιλαμβάνεται η επεξήγηση «*ύστερα από την κατ' έτος έγκρισή τους από τις συνελεύσεις των τμημάτων*», ορίζεται ότι «*Ο κατάλογος των διδακτικών συγγραμμάτων [...] συντάσσεται ύστερα από εισηγήσεις των οικείων διδασκόντων ή υπευθύνων για καθένα από αυτά, καθώς και των λοιπών καθηγητών που κατέχουν θέση του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικειμένου με το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος.*»

Εδώ φαίνεται να υπερισχύει η μέχρι τώρα σύλληψη της έννοιας του Τμήματος ως ακαδημαϊκής μονάδας με επιστημονική συνοχή η οποία βασίζεται στα γνωστικά

αντικείμενα των μελών και όχι στα προγράμματα σπουδών στα οποία τυχαίνει να συμμετέχουν.

Συνέπειες:

4. Οι καθηγητές μπορεί να διδάσκουν μόνο σε προπτυχιακά, μόνο σε μεταπτυχιακά ή και στα δύο είδη προγραμμάτων (αφού η απόφαση για ανάθεση μεταπτυχιακής διδασκαλίας επαφίεται στις κοσμητείες - Άρθρο 11, § 7, εδ. δ). Επίσης δεν ορίζεται ελάχιστος αριθμός διδακτικών ωρών. Άρα

α) δημιουργούνται καθηγητές δύο ταχυτήτων

(i) απλοί διδάσκοντες έναντι διδασκόντων ερευνητών

(ii) διδάσκοντες με κυμαινόμενη διδακτική απασχόληση (είναι δυνατόν π.χ. να υπάρξουν καθηγητές με απασχόληση δύο μόνο εβδομαδιαίων ωρών σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα)

β) αποσυνδέεται η προπτυχιακή διδασκαλία από την έρευνα με την συνακόλουθη αναπόφευκτη πτώση ποιότητας

Οι κίνδυνοι αυτοί αυξάνονται δεδομένου ότι, βάσει του άρθρου 23, § 1-2, καταργείται η κατηγορία των διδασκόντων πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και οι καθηγητές πλήρους απασχόλησης δικαιούνται να έχουν πολλά είδη άλλης απασχόλησης με απλή ενημέρωση προς τον κοσμήτορα.

Άρθρο 7, § 1 [...] *Τα προγράμματα σπουδών οργανώνονται ή καταργούνται με απόφαση του πρύτανη, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της κοσμητείας και γνώμη της Συγκλήτου, εγκρίνεται από το Συμβούλιο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.*

Συνέπειες:

Η διάταξη αυτή αποδυναμώνει ακόμη περισσότερο το Τμήμα, του οποίου η ύπαρξη δεν είναι εγγυημένη, αλλά εξαρτάται από αποφάσεις οργάνων τα οποία μόνο εντελώς τυχαία υπάρχει περίπτωση να έχουν κάποια σχέση με το γνωστικό του αντικείμενο. Η αποδυνάμωση δεν μας ανησυχεί μόνο από διοικητική, αλλά κυρίως από ουσιαστική άποψη: με τον τρόπο αυτό τίθενται σε κίνδυνο τα γνωστικά αντικείμενα των διάφορων επιστημονικών κλάδων.

Συγκεκριμένα, δίνεται η δυνατότητα να αγνοείται η άποψη των ειδικών επιστημόνων-καθηγητών του ιδρύματος, η οποία αποτελεί την μόνη τεκμηριωμένη γνώμη τόσο για την οργάνωση όσο και για την κατάργηση ενός προγράμματος σπουδών. Η προσφυγή σε αυτήν επαφίεται στην καλή θέληση της ολιγομελούς επιτροπής η οποία προτείνει κάθε πρόγραμμα (βλ. και τα σχόλια της επόμενης παραγράφου).

Άρθρο 32, § 2: *Το κατά την παράγραφο 1 περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών καταρτίζεται από ειδική επιτροπή, η οποία αποτελείται από τουλάχιστον πέντε καθηγητές της σχολής του οικείου γνωστικού πεδίου και συγκροτείται από τον κοσμήτορα και, εφόσον δεν πρόκειται για νέο πρόγραμμα σπουδών, το διευθυντή του τμήματος ή, σε περίπτωση συνεργασίας σχολών του ίδιου ΑΕΙ από τους οικείους κοσμήτορες.*

Άρθρο 32, § 5: *Μετά την πιστοποίηση ενός προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τα άρθρα 70 έως και 72, ο κοσμήτορας αναθέτει την υλοποίησή του στο τμήμα.*

Ασάφειες:

1. Ενώ αναφέρεται τι γίνεται όταν δεν πρόκειται για νέο πρόγραμμα, δεν προβλέπεται τι γίνεται όταν προτείνεται νέο πρόγραμμα: δημιουργείται νέο τμήμα;
2. Αν δεν πρόκειται για νέο πρόγραμμα, πρόκειται προφανώς για παλαιό. Άρα γιατί *καταρτίζεται*; Πρόκειται για αλλαγές σε ήδη υπάρχοντα προγράμματα ή είναι κάτι που γίνεται κάθε χρόνο (δεδομένου ότι μέχρι τώρα οι Τομείς καθόριζαν κάθε χρόνο το ακριβές περιεχόμενο των προγραμμάτων, το οποίο εγκρινόταν από το Τμήμα);
3. Όταν πρόκειται για συνεργασία σχολών δεν προβλέπεται συμμετοχή διευθυντή τμήματος, επομένως δεν προβλέπεται συμμετοχή επιστήμονα ειδικού στο αντικείμενο.
4. Δεν προβλέπεται η εκ των προτέρων συμφωνία των μελλοντικών διδασκόντων με την πρόταση της πενταμελούς επιτροπής. Θα υποχρεώνονται να συμμετάσχουν και με ποιον τρόπο; Αν όχι, πώς θα διασφαλίζεται η υλοποίηση του προγράμματος;
5. Η πιστοποίηση από την ΑΔΠΠ, όπως περιγράφεται στα άρθρα 70-72, αφορά προγράμματα που έχουν ήδη υλοποιηθεί και, όπως προκύπτει λογικά, λειτουργούν ήδη επί χρόνια (διαφορετικά πολλά από τα κριτήρια δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν). Αν παρόλα αυτά προβλέπεται προκαταρκτική αξιολόγηση, τίθεται θέμα ουσίας, καθώς μπορεί να επιλεγεί ένα προτεινόμενο πρόγραμμα έναντι ενός υπάρχοντος χάρη σε μία καλή παρουσίαση και στην πράξη να αποδειχθεί πολύ κατώτερο εκείνου που καταργήθηκε.
6. Δεν προβλέπεται δυνατότητα υποβολής ένστασης ή επανεξέτασης.

B. Σπουδές

Προπτυχιακές σπουδές

Άρθρο 30, § 2:

- α) *Ο πρώτος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση ενός προγράμματος σπουδών, περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο σε 180 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή του τίτλου σπουδών. Με προεδρικό διάταγμα, [...] ορίζεται το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απονομή τίτλου σπουδών από όλα τα ομοειδή προγράμματα σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες εξελίξεις σε κάθε επιστημονικό πεδίο, στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης.*
- β) *Κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες.*
- γ) *Κάθε ίδρυμα μπορεί να οργανώνει προγράμματα σύντομου κύκλου σπουδών, τα οποία περιλαμβάνουν μαθήματα που αντιστοιχούν κατά μέγιστο σε 120 μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή πιστοποιητικού κατάρτισης σύντομου κύκλου, κατά τα οριζόμενα στον Οργανισμό του ιδρύματος. Το πιστοποιητικό αυτό δεν είναι ισότιμο με τίτλο σπουδών πρώτου κύκλου.*

Συνέπειες:

Από το άρθρο αυτό προκύπτει ότι ο νόμος προβλέπει μονοετή, διετή και τριετή προγράμματα σπουδών, πέρα από τα τετραετή, πενταετή και (στην περίπτωση των ιατρικών σχολών) πιο μακροχρόνια προγράμματα που υπάρχουν σήμερα.

1. Αν και τα μονοετή και διετή δεν οδηγούν σε ισότιμο τίτλο σπουδών με τα υπόλοιπα, προκύπτει ότι εξισώνονται τα τριετή προγράμματα με τα υπόλοιπα. Τόσο η ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και πολλές από τις ευρωπαϊκές, μετά από την εμπειρία της εφαρμογής της Συνθήκης της Μπολόνιας, έχουν εκφραστεί επανειλημμένα κατά της μείωσης του χρόνου των προπτυχιακών σπουδών, η οποία έχει υποβαθμίσει σημαντικά την ποιότητα των πτυχίων. Το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο ανέκαθεν είχε τριετή προπτυχιακά προγράμματα, έχει εντελώς διαφορετικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται στην ύπαρξη *tutorials*, δηλαδή σεμιναριακών μαθημάτων σε μικρό αριθμό φοιτητών (ακόμη και σε μεμονωμένα άτομα ή ομάδες δύο ατόμων) παράλληλα με τις πανεπιστημιακές παραδόσεις, τα οποία είναι εφικτά μόνο χάρη στον μικρό αριθμό φοιτητών, ο οποίος καθορίζεται από κάθε Τμήμα του Πανεπιστημίου. Σε Τμήματα όπως πολλά της Φιλοσοφικής Σχολής, με 600 και 700 φοιτητές ανά έτος (αριθμό που, σημειωτέον, καθορίζεται από το κράτος και όχι από τα Τμήματα) τέτοια συστήματα είναι ανέφικτα και επομένως η υποβάθμιση των σπουδών αναπόφευκτη.
2. Η υποβάθμιση αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο στην περίπτωση που προβλέπεται γενικό πρόγραμμα σπουδών για το πρώτο έτος.
3. Ο αυστηρός καθορισμός των 60 πιστωτικών μονάδων ανά έτος σπουδών θα δημιουργήσει πολλαπλά προβλήματα, μεταξύ των οποίων την έλλειψη ουσιαστικής ισοδυναμίας των πτυχίων, στην οποία υποτίθεται ότι αποσκοπεί το σύστημα των πιστωτικών μονάδων, καθώς είναι δυνατόν οι μονάδες αυτές να διανεμηθούν με διαφορετική φιλοσοφία σε διαφορετικά ιδρύματα, ακόμη και διαφορετικά προγράμματα σπουδών με αποτέλεσμα να ευνοούν ορισμένα προγράμματα και τους φοιτητές τους έναντι άλλων.

Άρθρο 32, § 2: *Το κατά την παράγραφο 1 περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών καταρτίζεται από ειδική επιτροπή, η οποία αποτελείται από τουλάχιστον πέντε καθηγητές της σχολής του οικείου γνωστικού πεδίου και συγκροτείται από τον κοσμήτορα και, εφόσον δεν πρόκειται για νέο πρόγραμμα σπουδών, το διευθυντή του τμήματος ή, σε περίπτωση συνεργασίας σχολών του ιδίου ΑΕΙ από τους οικείους κοσμήτορες.*

§ 5: *Μετά την πιστοποίηση ενός προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τα άρθρα 70 έως και 72, ο κοσμήτορας αναθέτει την υλοποίησή του στο τμήμα.*

Ασάφειες & Συνέπειες:

1. Όταν πρόκειται για συνεργασία σχολών δεν προβλέπεται συμμετοχή διευθυντή τμήματος. Θα αποφασίζουν επομένως δύο κοσμήτορες για το ποιο θα συμμετέχουν στην επιτροπή, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των ειδικών; (π.χ.: θα μπορεί ένας μουσικολόγος κοσμήτορας της Φιλοσοφικής [από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών] και ένας μαθηματικός κοσμήτορας της ΝΟΠΕ [από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών] να ορίζουν την επιτροπή κατάρτισης ενός δια-σχολικού προγράμματος Βαλκανικών Σπουδών με αντικείμενο την πολιτική και οικονομική ιστορία της περιοχής;)
2. Η πιστοποίηση, όπως περιγράφεται στα άρθρα 70-72, αφορά προγράμματα που έχουν ήδη υλοποιηθεί και, όπως προκύπτει λογικά, λειτουργούν ήδη επί χρόνια (διαφορετικά πολλά από τα κριτήρια δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν). Αν παρόλα αυτά προβλέπεται προκαταρκτική αξιολόγηση,

τίθεται θέμα ουσίας, καθώς μπορεί να επιλεγεί ένα προτεινόμενο πρόγραμμα έναντι ενός υπάρχοντος χάρη σε μία καλή παρουσίαση και στην πράξη να αποδειχθεί πολύ κατώτερο εκείνου που καταργήθηκε.

Άρθρο 9, § 10, ι: <Αρμοδιότητες κοσμητείας> *Την απονομή τίτλων σπουδών των προγραμμάτων σπουδών που οργανώνει η σχολή.*

Άρθρο 11, § 7, στ: <Αρμοδιότητες κοσμητείας μεταπτυχιακών σπουδών> *απονομή τίτλων μεταπτυχιακών και, όπου υπάρχουν, διδακτορικών σπουδών.*

Πρακτικές δυσκολίες (ελάσσονες) & Συνέπειες:

1. Οι τίτλοι σπουδών απονέμονται από τη Σχολή (κοσμητεία), όχι από το Τμήμα, πράγμα που, εκτός από το ότι αποτελεί ένα ακόμη στοιχείο αποδυνάμωσης του Τμήματος, με τις συνέπειες που αναφέρθηκαν στην ενότητα I, δημιουργεί σημαντικά πρακτικά οργανωτικά προβλήματα σε σχολές του μεγέθους της Φιλοσοφικής του ΕΚΠΑ.
2. Δεν είναι σαφές τι περιεχόμενο θα έχουν οι τίτλοι σπουδών. Θα αναγράφεται ειδικότητα; Κατεύθυνση; Πρόγραμμα Σπουδών;
3. Δεν είναι σαφές τι αντίκτυπο θα έχει αυτό στα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων.
4. Είναι πολύ σαφέστερα προβλέψιμος ο αντίκτυπος που θα έχει η ασάφεια στο περιεχόμενο του προπτυχιακού τίτλου σπουδών στην αποδοχή των αποφοίτων σε μεταπτυχιακά προγράμματα πανεπιστημίων της ημεδαπής αλλά κυρίως της αλλοδαπής, καθώς δεν θα έχουν τη δυνατότητα να διερευνούν κάθε φορά τα επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε πτυχίου.

Άρθρο 32, § 4: *Τα προγράμματα σπουδών πρώτου κύκλου περιλαμβάνουν υποχρεωτικά μαθήματα για την εκμάθηση τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας.*

Άρθρο 33, § 13: *για την απονομή του τίτλου σπουδών πρώτου κύκλου απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση μαθημάτων μίας τουλάχιστον ξένης γλώσσας ή αποδεδειγμένη γνώση της.*

Αντίφαση:

Αν έχει κανείς αποδεικτικό γνώσης ξένης γλώσσας παρακολουθεί λιγότερα μαθήματα από τους υπόλοιπους ή επιλέγει άλλο μάθημα αντί της γλώσσας;

Οι ξένες γλώσσες που απαιτούνται, ο αριθμός των μαθημάτων, το επίπεδο εκμάθησής τους και ο τρόπος απόδειξης της ξένης γλώσσας ή των γλωσσών ορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος.

Συνέπειες & Ασάφεια:

1. Θα είναι δηλαδή ίδιες οι απαιτήσεις σε όλα τα προγράμματα άσχετα με το αντικείμενο των σπουδών; Είναι γνωστό ότι διαφορετικές επιστήμες συνδέονται με διαφορετικές γλώσσες.
2. Είναι πιθανόν ότι οι απαιτήσεις σε ανάλογα προγράμματα σπουδών διαφορετικών πανεπιστημίων θα είναι διαφορετικές. Αυτό είναι ένας από τους παράγοντες που οδηγούν σε ανισότητα τυπικά ισότιμων πτυχίων.
3. Αν το ίδρυμα αποφασίσει ότι απαιτούμενη γλώσσα είναι π.χ. η Αγγλική, οι φοιτητές της Αγγλικής Φιλολογίας δεν θα είναι υποχρεωμένοι να κάνουν μαθήματα γλώσσας, σε αντίθεση με όλους τους άλλους; Θα κάνουν άλλο μάθημα αντί της γλώσσας ή θα έχουν ένα μάθημα λιγότερο;

Άρθρο 33, § 14: *Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του τίτλου σπουδών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων [...]*

Ασάφεια:

- 1) γιατί καθορίζεται από τον υπουργό και με ποια κριτήρια;
- 2) θα είναι ενιαίος για όλα τα ιδρύματα; Αν όχι, ποιος θα προτείνει τον τρόπο για κάθε ίδρυμα;

Άρθρο 33, § 10: *Αν ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του κοσμήτορα εξετάζεται από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτησή του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα.*

Αντίφαση με το πνεύμα του νόμου και πρόβλημα για την επιστημονική δεοντολογία:

- 1) Γιατί αποκλείεται από την τριμελή ο διδασκων το μάθημα, ιδίως δεδομένου ότι δεν είναι βέβαιο ότι θα υπάρχει άλλος με το ίδιο αντικείμενο; Η συνάφεια του αντικειμένου δεν είναι επαρκής.
- 2) Εδώ και πολλά χρόνια έχει καταργηθεί η μεταφορά μαθημάτων. Επανεισάγεται;
(Το άρθρο αυτό προϋποθέτει ότι τα μαθήματα επαναλαμβάνονται απεριόριστα και μάλιστα από τον ίδιο καθηγητή).
- 3) Βάσει του πνεύματος του νόμου, οι φοιτητές έχουν μεγάλη ελευθερία στην επιλογή μαθημάτων. Γιατί θα πρέπει κανείς να επιμένει να δίνει το ίδιο μάθημα στο οποίο βλέπει ότι αποτυγχάνει συστηματικά;

Άρθρο 33, § 3: *Οι φοιτητές που αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον 20 ώρες την εβδομάδα δύνανται να εγγράφονται ως φοιτητές μερικής φοίτησης, ύστερα από αίτησή τους που εγκρίνεται από την κοσμητεία της σχολής.*

Πρακτική Δυσκολία

Η μερική φοίτηση μπορεί να αποβεί εξαιρετικά προβληματική σε πανεπιστήμια με πολύ μεγάλο αριθμό φοιτητών, όπως το ΕΚΠΑ. Η σύνδεση με την εργασία, και μάλιστα με συγκεκριμένη χρονικά εβδομαδιαία απασχόληση, είναι αυθαίρετη και με τα δεδομένα της ελληνικής πραγματικότητας ουτοπική.

Άρθρο 33, § 5: *Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας.*

Σοβαρή δυσκολία εφαρμογής και Συνέπειες:

1. Τα περισσότερα ακαδημαϊκά έτη οι 13 εβδομάδες είναι ανέφικτες λόγω των αργιών, δεδομένου μάλιστα ότι μεγάλο χρονικό διάστημα καταλαμβάνεται αναγκαστικά από τις εξεταστικές περιόδους.
2. Οι διαφορές διάρκειας των μαθημάτων (2ωρα, 3ωρα, 5ωρα κλπ.) κάνουν τον καθορισμό του εξαμήνου βάσει των εβδομάδων της διάρκειάς του άνισο και άδικο (ιδίως αν τα μαθήματα συνδεθούν με πιστωτικές μονάδες, όπως προβλέπει ο νόμος)

3. Ο περιορισμός των 13 εβδομάδων αποκλείει την (σήμερα εφαρμοζόμενη) δυνατότητα διδασκαλίας από καθηγητές ξένων πανεπιστημίων, οι οποίοι διδάσκουν εντατικά ένα μάθημα, π.χ. εντός μιας ή δύο εβδομάδων, με καθημερινή διδασκαλία 3, 4 ή 5 ωρών.

Συγγράμματα

Άρθρο 37 § 1: [...] Ο κατάλογος των διδακτικών συγγραμμάτων περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα προτεινόμενο διδακτικό σύγγραμμα ανά υποχρεωτικό ή επιλεγόμενο μάθημα, το οποίο [...] συντάσσεται ύστερα από εισηγήσεις των οικείων διδασκόντων ή υπευθύνων για καθένα από αυτά, καθώς και των λοιπών καθηγητών που κατέχουν θέση του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος.

Ασάφεια:

πρόκειται για καθηγητές του τμήματος = προγράμματος σπουδών ή για οποιονδήποτε καθηγητή της σχολής έχει ίδιο ή συναφές αντικείμενο;

Άρθρο 37 § 4: Οι παραδόσεις-σημειώσεις των μαθημάτων που διδάσκουν οι καθηγητές όλων των βαθμίδων αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδίκτυο.

1. Οι παραδόσεις και οι σημειώσεις είναι δύο διαφορετικά πράγματα και δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται ενιαία.
2. Η ανάρτηση σημειώσεων ασφαλώς πρέπει να είναι υποχρεωτική αν τα προτεινόμενα συγγράμματα δεν καλύπτουν την ύλη του μαθήματος: αν την καλύπτουν, θα πρέπει να επαφίεται στην κρίση του διδάσκοντος αν είναι χρήσιμο να αναρτήσει σημειώσεις επεξηγηματικές ή κατά οποιονδήποτε τρόπο βοηθητικές.
3. Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι υποχρεωτική η ανάρτηση παραδόσεων, αντίθετα αντενδείκνυται απόλυτα για την εκπαιδευτική διαδικασία. Το Πανεπιστήμιο δεν είναι ίδρυμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Άρθρο 37, § 5: Κάθε διδάσκων οφείλει να διανέμει σε όλους τους φοιτητές που έχουν εγγραφεί στο μάθημα, κατά την πρώτη εβδομάδα των μαθημάτων και με δαπάνες του ιδρύματος στο οποίο ανήκει, αναλυτικό διάγραμμα μελέτης το οποίο περιλαμβάνει τη διάρθρωση της ύλης του μαθήματος, σχετική βιβλιογραφία, άλλη τεκμηρίωση και συναφή πληροφόρηση.

Γιατί θα πρέπει να διανέμεται έντυπο αυτό το υλικό, εν όψει των περικοπών, δεδομένου ότι όλα τα άλλα θα είναι ηλεκτρονικά; Ειδικά η βιβλιογραφία, η οποία είναι το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται να είναι τυπωμένο.

Γ. Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών

Άρθρο 5, § 5, β. Η ίδρυση σχολής ή σχολών μεταπτυχιακών σπουδών (στον Οργανισμό)

Ασάφειες και σοβαρές Δυσκολίες Εφαρμογής:

1. Μπορεί να είναι μία ή περισσότερες για ολόκληρο το Ίδρυμα – δεν αναφέρονται κριτήρια.

2. Σε ένα πανεπιστήμιο του μεγέθους του ΕΚΠΑ και της ποικιλίας των γνωστικών του αντικειμένων είναι τελείως ανέφικτο να υπάρχει μόνο μία μεταπτυχιακή σχολή.
3. Ακόμη και αν υπήρχε μία μεταπτυχιακή σχολή ανά (προπτυχιακή) σχολή, δεν είναι καθόλου σαφές το νόημα της ύπαρξής της: γιατί δεν μπορεί να παραμείνει ενιαία η σχολή, προπτυχιακή και μεταπτυχιακή; Ο διαχωρισμός οδηγεί στην αποσύνδεση της έρευνας από την προπτυχιακή διδασκαλία, με τις αρνητικές συνέπειες για την ποιότητα της διδασκαλίας που αναφέρθηκαν στην ενότητα I.
4. Η σύνδεση με την προπτυχιακή σχολή περιορίζεται στις προτάσεις που υποβάλλουν τα μέλη της προπτυχιακής σχολής για τη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων (άρθρο 10, § 6) και στην αόριστη διάταξη του άρθρου 11, § 7, ε (για τις αρμοδιότητες της κοσμητείας σχολής μεταπτυχιακών σπουδών): *συνεργασία με τις κοσμητείες των σχολών προπτυχιακών σπουδών του ιδρύματος για την υποστήριξη της υλοποίησης των προγραμμάτων μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών.*

Δεύτερος κύκλος σπουδών

Ισχύουν τα σχετικά με την κατάρτιση προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών.

Τρίτος κύκλος σπουδών

Άρθρο 30, § 4: *Ο τρίτος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση προγράμματος διδακτορικών σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει για κάθε πρόγραμμα σπουδών μαθήματα που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο σε 30 πιστωτικές μονάδες, και την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. [...]*

Άρθρο 39, § 4: *[...] Στον Εσωτερικό Κανονισμό προβλέπονται οι όροι και η διαδικασία απαλλαγής, εν όλω ή εν μέρει, των υποψηφίων διδασκόντων από την υποχρέωση παρακολούθησης του προγράμματος μαθημάτων διδακτορικών σπουδών.*

Οι ειδικοί του κάθε κλάδου είναι εκείνοι που μπορούν να κρίνουν αν χρειάζεται οι υποψήφιοι διδάκτορες (μετά τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές τους σπουδές) να παρακολουθήσουν επιπλέον μαθήματα. Το γεγονός ότι δίνεται η δυνατότητα να προβλέπεται απαλλαγή μέσω του Εσωτερικού Κανονισμού δεν λύνει το πρόβλημα, λόγω των μεγάλων διαφορών από αντικείμενο σε αντικείμενο.

Άρθρο 39, § 6: *Η αξιολόγηση της διατριβής γίνεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή, η οποία ορίζεται με απόφαση της κοσμητείας της σχολής μεταπτυχιακών σπουδών, ύστερα από εισήγηση του επιβλέποντος ή των επιβλεπόντων καθηγητών ή ερευνητών. Δύο μέλη της επιτροπής είναι καθηγητές του ιδρύματος και ένα μέλος είναι καθηγητής ΑΕΙ ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητής ερευνητικού ιδρύματος της αλλοδαπής ή, ύστερα από ειδική αιτιολόγηση, της ημεδαπής, από τα μητρώα του άρθρου 19.*

Τεράστια (οικονομική) Δυσκολία εφαρμογής και Σοβαρότατες Συνέπειες:

Εκτός από την επίσημη δια νόμου υποτίμηση των πανεπιστημιακών και των ερευνητών της Ελλάδας και τον αντίκτυπο που έχει αυτό στη διδασκαλία, η

οποία βασίζεται στο κύρος του δασκάλου, προκύπτουν τρία πρακτικά προβλήματα:

1. το πρόβλημα της **εύρεσης κριτών** από την αλλοδαπή διατεθειμένων να αφιερώσουν τον εξαιρετικά πολύ χρόνο που απαιτείται για την ενδελεχή μελέτη διδακτορικών διατριβών (κριτές για τους οποίους θα έπρεπε να ορίζεται ρητώς ότι απαιτείται όχι απλή συνάφεια, αλλά στενή σχέση του γνωστικού αντικείμενου τους με το αντικείμενο της διατριβής)
2. το πρόβλημα της χρηματικής **αποζημίωσης** (ακόμη και αν υποθεθεί ότι η διαδικασία γίνεται με τηλεδιάσκεψη, είναι βέβαιο ότι, αντίθετα από τους πανεπιστημιακούς της ημεδαπής, δεν θα δέχονται -και δικαίως- να διαθέσουν τον χρόνο τους αμισθί)
3. το πιο σημαντικό από τα τρία είναι **το πρόβλημα της γλώσσας**: θα υποχρεώνεται το πανεπιστήμιο ή ο φοιτητής να επωμίζεται το σημαντικό κόστος της μετάφρασης – εκτός αν υποχρεώνονται ή έστω έχουν το ισχυρό κίνητρο οι φοιτητές να γράφουν σε ξένη γλώσσα, με τις συνέπειες που θα έχει αυτό για την ανάπτυξη της ελληνικής επιστημονικής γραφής.

Γ. Κρίσεις

Άρθρο 9, § 5, ε: <αρμοδιότητες κοσμήτορα> *συγκροτεί, μετά από γνώμη της κοσμητείας, τις επιτροπές επιλογής ή εξέλιξης, καθώς και αξιολόγησης των καθηγητών, που προβλέπονται στα άρθρα 19 και 21 αντίστοιχα.*

Συνέπειες:

1. Η κοσμητεία εκφέρει απλή γνώμη και η απόφαση επαφίεται στον Κοσμήτορα, ο οποίος στις περισσότερες περιπτώσεις δεν θα είναι επιστημονικά ειδικός για το αντικείμενο.
2. Σε έναν νόμο που υπεισέρχεται σε τόσες λεπτομέρειες είναι αισθητή η απουσία της ρητής απαίτησης της συνάφειας του γνωστικού αντικείμενου των κριτών, δεδομένης μάλιστα της ανάθεσης της επιλογής στον κοσμήτορα.
3. Η κρίση δεν γίνεται πλέον παρουσία της γενικής συνέλευσης του τμήματος (ή της σχολής), με αποτέλεσμα να χάνεται ένας παράγοντας διαφάνειας της διαδικασίας.

Άρθρο 19, § 2: *τουλάχιστον τρία από τα <7> μέλη της επιτροπής επιλογής ή εξέλιξης καθηγητών προέρχονται από το μητρώο εξωτερικών μελών που προβλέπεται στην επόμενη παράγραφο, από τα οποία τουλάχιστον ένα μέλος προέρχεται από ομοταγές ΑΕΙ της αλλοδαπής.*

Τεράστια (οικονομική) Δυσκολία εφαρμογής και Σοβαρότατες Συνέπειες:

1. Ισχύουν αυτούσια όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο σχετικά με τις επιτροπές εξέτασης διδακτορικών διατριβών για την *επίσημη δια νόμου υποτίμηση* των πανεπιστημιακών δασκάλων και ερευνητών με τη συνακόλουθη μείωση του κύρους τους ως δασκάλων και για τους κινδύνους που ενέχονται για την εξέλιξη της επιστημονικής γραφής στην ελληνική γλώσσα.
2. Ισχύουν επίσης τα σχετικά με τα πρακτικά προβλήματα της εξεύρεσης των κριτών, των εξόδων της προσέλευσης και διαμονής τους και πολλαπλασιασμένα τα προβλήματα της αμοιβής τους, δεδομένου ότι για τις κρίσεις προσωπικού θα δαπανούν ακόμη περισσότερο απ' ό,τι για τις

διατριβές χρόνο –συχνά πολλές εβδομάδες– και θα απαιτούν πολύ μεγαλύτερη αμοιβή, σε αντίθεση με τους συναδέλφους τους της ημεδαπής, οι οποίοι διαθέτουν τον χρόνο τους αμισθί.

Άρθρο 19, § 10: *Με τον Οργανισμό κάθε ιδρύματος μπορεί να καθορίζονται τα σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής της διαδικασίας επιλογής ή εξέλιξης σε ξένη γλώσσα, καθώς και τη μετάφραση του έργου των υποψηφίων στη γλώσσα αυτή.*

Τεράστια (οικονομική) Δυσκολία εφαρμογής και Σοβαρότατες Συνέπειες:

1. Η δυνατότητα διεξαγωγής της διαδικασίας σε ξένη γλώσσα μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές δυσκολίες στη διαδικασία και να περιορίσει τη δυνατότητα επιλογής των μελών της επιτροπής, τα οποία, εκτός από τη συνάφεια του αντικειμένου, θα πρέπει να έχουν και τη δυνατότητα να επικοινωνούν με απόλυτη άνεση προφορικά σε συγκεκριμένη κάθε φορά ξένη γλώσσα.
2. Το κόστος της μετάφρασης του έργου των υποψηφίων σε ξένη γλώσσα θα είναι τεράστιο. Δεδομένου ότι το έργο των υποψηφίων είναι κατά κανόνα πολύ μεγάλης έκτασης (συχνά πολλές δεκάδες άρθρων και αρκετά βιβλία) η διάταξη αυτή βάζει οριστικό τέλος στη συγγραφή οποιουδήποτε επιστημονικού έργου στην ελληνική γλώσσα.

Άρθρο 19, § 11: *Στα εξωτερικά μέλη των επιτροπών επιλογής ή εξέλιξης καταβάλλεται ημερήσια αμοιβή για το έργο τους. Οι δαπάνες μετακίνησης και διαμονής των μελών αυτών για την εκτέλεση των καθηκόντων τους [...] καλύπτονται από το οικείο ΑΕΙ. [...]*

Πώς θα καλύπτουν τα ΑΕΙ όλα αυτά τα έξοδα (συμπεριλαμβανομένων αεροπορικών εισιτηρίων από το εξωτερικό) όταν ήδη αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες για την κάλυψη των εξόδων των εξωτερικών εκλεκτόρων από τα εγχώρια ΑΕΙ, δεδομένων μάλιστα των περικοπών και της οικονομικής κρίσης;

Άρθρο 17, § 2: *Η προϋπόθεση κατοχής διδακτορικού διπλώματος για κατάληψη θέσης καθηγητή δεν ισχύει προκειμένου περί γνωστικών αντικειμένων εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας, για τα οποία δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, όπως ειδικότερα ορίζεται στον Οργανισμό του ιδρύματος. Στις περιπτώσεις αυτές ο Οργανισμός του ιδρύματος προβλέπει τους ειδικότερους τρόπους αναγνώρισης των υποψηφίων, όπως ιδίως βραβεύσεις σε εθνικούς και διεθνείς διαγωνισμούς, συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις και διεθνή αναγνώριση καλλιτεχνικού έργου.*

Η πρόβλεψη τέτοιων ιδιαίτερων περιπτώσεων είναι θετική, πρέπει όμως να υπάρχει ειδική πρόνοια για τις αρμοδιότητες που μπορούν να έχουν οι διδάσκοντες αυτής της κατηγορίας. Δεν θα έπρεπε, π.χ., να μπορούν να συμμετέχουν σε κρίσεις επιστημονικού έργου και διδακτορικών διατριβών.

Άρθρο 17, § 3: *Οι πρόσθετες προϋποθέσεις και τα προσόντα για την κατάληψη θέσης καθηγητή, συμπεριλαμβανομένης και της διδακτικής ικανότητας,*

καθορίζονται, ανάλογα με τη βαθμίδα, το γνωστικό αντικείμενο της θέσης και τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες της σχολής, από τον Οργανισμό κάθε ιδρύματος.

Συνέπειες:

- 1 Η διάταξη αυτή οδηγεί στην δημιουργία σοβαρών ανισοτήτων μεταξύ ιδρυμάτων και έτσι σε αδικίες
  - α. προς τους καθηγητές ιδρυμάτων με περισσότερες απαιτήσεις έναντι καθηγητών σε ιδρύματα με λιγότερες απαιτήσεις
  - β. προς τους φοιτητές ιδρυμάτων με λιγότερες απαιτήσεις έναντι καθηγητών σε ιδρύματα με περισσότερες απαιτήσεις
- 2 Οι κρίσεις για εκλογές και εξελίξεις θα επηρεαστούν αρνητικά, λόγω των διαφορετικών ακαδημαϊκών επιδόσεων μεταξύ των κριτών και μεταξύ κριτών και κρινομένων

Ε. Λέκτορες και επίκουροι

Υπάρχουν πολλές ασάφειες για την εξέλιξη και γενικότερα την ένταξη (σε τμήματα, εργαστήρια κλπ.) των υπαρχόντων επίκουρων καθηγητών και λεκτόρων. Αυτό που είναι σαφές είναι ότι τόσο οι υπάρχοντες όσο και οι μελλοντικοί επίκουροι αποκλείονται (Άρθρο 19, § 1) από τις κρίσεις υποψηφίων στη βαθμίδα τους, ακόμη και αν είναι οι πιο ειδικοί για το γνωστικό αντικείμενο της υπό κρίση θέσης, πράγμα που δεν συμβάλλει στη διασφάλιση της ποιότητας την οποία, σύμφωνα με τον τίτλο του, επιδιώκει ο νόμος.

Ένα σημείο στο οποίο δεν υπάρχει ασάφεια, αλλά περίεργα ειδική μεταχείριση είναι η εκλογή και εξέλιξη όσων μελών ΔΕΠ έχουν υποβάλει αίτηση κατά τον Ιούλιο και Αύγουστο του τρέχοντος έτους (άρθρο 77, § 3): είναι το μόνο σημείο στο οποίο ο νέος νόμος ισχύει αναδρομικά από την 1/7/2011, ενώ όλες οι άλλες διατάξεις τίθενται σε ισχύ από τη δημοσίευση του νόμου, κατά τα ειωθότα.

Κατάργηση της βαθμίδας του Λέκτορα

Η κατάργηση της βαθμίδας έχει τις ακόλουθες αρνητικές **συνέπειες**:

- α) μειώνει τις δυνατότητες ουσιαστικής δοκιμασίας και *εκπαίδευσης* στο ακαδημαϊκό έργο των εκλεγόμενων διδασκόντων-ερευνητών στα ΑΕΙ, καθώς αφαιρεί τη μία από τις δύο επί θητεία θέσεις
- β) στερεί τα πανεπιστήμια από την πιο δυναμική ίσως ομάδα διδασκόντων, η έντονη παρουσία της οποίας στη διδασκαλία και στην έρευνα οφείλεται αφενός στο κατά κανόνα νεαρό της ηλικίας τους και αφετέρου στο γεγονός ότι βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους με διάθεση και ανάγκη παραγωγής σημαντικού σε ποιότητα και ποσότητα έργου.